

GEORGIAN MEDICAL NEWS

ISSN 1512-0112

№ 6 (315) Июнь 2021

ТБИЛИСИ - NEW YORK

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

Медицинские новости Грузии
საქართველოს სამედიცინო სიახლენი

GEORGIAN MEDICAL NEWS

No 6 (315) 2021

Published in cooperation with and under the patronage
of the Tbilisi State Medical University

Издается в сотрудничестве и под патронажем
Тбилисского государственного медицинского университета

გამოიცემა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტთან
თანამშრომლობითა და მისი პატრონაჟით

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
ТБИЛИСИ - НЬЮ-ЙОРК

GMN: Georgian Medical News is peer-reviewed, published monthly journal committed to promoting the science and art of medicine and the betterment of public health, published by the GMN Editorial Board and The International Academy of Sciences, Education, Industry and Arts (U.S.A.) since 1994. **GMN** carries original scientific articles on medicine, biology and pharmacy, which are of experimental, theoretical and practical character; publishes original research, reviews, commentaries, editorials, essays, medical news, and correspondence in English and Russian.

GMN is indexed in MEDLINE, SCOPUS, PubMed and VINITI Russian Academy of Sciences. The full text content is available through EBSCO databases.

GMN: Медицинские новости Грузии - ежемесячный рецензируемый научный журнал, издаётся Редакционной коллегией и Международной академией наук, образования, искусств и естествознания (IASEIA) США с 1994 года на русском и английском языках в целях поддержки медицинской науки и улучшения здравоохранения. В журнале публикуются оригинальные научные статьи в области медицины, биологии и фармации, статьи обзорного характера, научные сообщения, новости медицины и здравоохранения.

Журнал индексируется в MEDLINE, отражён в базе данных SCOPUS, PubMed и ВИНТИ РАН. Полнотекстовые статьи журнала доступны через БД EBSCO.

GMN: Georgian Medical News – საქართველოს სამედიცინო სიახლენი – არის ყოველთვიური სამეცნიერო სამედიცინო რეცენზირებადი ჟურნალი, გამოიცემა 1994 წლიდან, წარმოადგენს სარედაქციო კოლეგიისა და აშშ-ის მეცნიერების, განათლების, ინდუსტრიის, ხელოვნებისა და ბუნებისმეტყველების საერთაშორისო აკადემიის ერთობლივ გამოცემას. GMN-ში რუსულ და ინგლისურ ენებზე ქვეყნდება ექსპერიმენტული, თეორიული და პრაქტიკული ხასიათის ორიგინალური სამეცნიერო სტატიები მედიცინის, ბიოლოგიისა და ფარმაციის სფეროში, მიმოხილვითი ხასიათის სტატიები.

ჟურნალი ინდექსირებულია MEDLINE-ის საერთაშორისო სისტემაში, ასახულია SCOPUS-ის, PubMed-ის და ВИНТИ РАН-ის მონაცემთა ბაზებში. სტატიების სრული ტექსტი ხელმისაწვდომია EBSCO-ს მონაცემთა ბაზებშიდან.

МЕДИЦИНСКИЕ НОВОСТИ ГРУЗИИ

Ежемесячный совместный грузино-американский научный электронно-печатный журнал
Агентства медицинской информации Ассоциации деловой прессы Грузии,
Международной академии наук, индустрии, образования и искусств США.
Издается с 1994 г., распространяется в СНГ, ЕС и США

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Николай Пирцхалаишвили

НАУЧНЫЙ РЕДАКТОР

Елене Гиоргадзе

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Нино Микаберидзе

НАУЧНО-РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Зураб Вадачкориа - председатель Научно-редакционного совета

Михаил Бахмутский (США), Александр Геннинг (Германия), Амиран Гамкрелидзе (Грузия),
Константин Кипиани (Грузия), Георгий Камкамидзе (Грузия),
Паата Куртанидзе (Грузия), Вахтанг Масхулия (Грузия),
Тенгиз Ризнис (США), Реваз Сепиашвили (Грузия), Дэвид Элуа (США)

НАУЧНО-РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Константин Кипиани - председатель Научно-редакционной коллегии

Архимандрит Адам - Вахтанг Ахаладзе, Амиран Антадзе, Нелли Антелава, Георгий Асатиани,
Тенгиз Асатиани, Гия Берадзе, Рима Бериашвили, Лео Бокерия, Отар Герзмава, Лиана Гогиашвили,
Нодар Гогешашвили, Николай Гонгадзе, Лия Дваладзе, Тамар Долиашвили, Манана Жвания,
Тамар Зерекидзе, Ирина Квачадзе, Нана Квирквелия, Зураб Кеванишвили, Гурам Кикнадзе,
Димитрий Кордзаиа, Теймураз Лежава, Нодар Ломидзе, Джанлуиджи Мелотти, Марина Мамаладзе,
Караман Пагава, Мамука Пирцхалаишвили, Анна Рехвиашвили, Мака Сологашвили, Рамаз Хецуриани,
Рудольф Хохенфеллнер, Кахабер Челидзе, Тинатин Чиковани, Арчил Чхотуа,
Рамаз Шенгелия, Кетеван Эбралидзе

Website:

www.geomednews.org

The International Academy of Sciences, Education, Industry & Arts. P.O.Box 390177,
Mountain View, CA, 94039-0177, USA. Tel/Fax: (650) 967-4733

Версия: печатная. **Цена:** свободная.

Условия подписки: подписка принимается на 6 и 12 месяцев.

По вопросам подписки обращаться по тел.: 293 66 78.

Контактный адрес: Грузия, 0177, Тбилиси, ул. Асатиани 7, IV этаж, комната 408
тел.: 995(32) 254 24 91, 5(55) 75 65 99

Fax: +995(32) 253 70 58, e-mail: ninomikaber@geomednews.com; nikopir@geomednews.com

По вопросам размещения рекламы обращаться по тел.: 5(99) 97 95 93

© 2001. Ассоциация деловой прессы Грузии

© 2001. The International Academy of Sciences,
Education, Industry & Arts (USA)

GEORGIAN MEDICAL NEWS

Monthly Georgia-US joint scientific journal published both in electronic and paper formats of the Agency of Medical Information of the Georgian Association of Business Press; International Academy of Sciences, Education, Industry and Arts (USA).
Published since 1994. Distributed in NIS, EU and USA.

EDITOR IN CHIEF

Nicholas Pirtskhalaishvili

SCIENTIFIC EDITOR

Elene Giorgadze

DEPUTY CHIEF EDITOR

Nino Mikaberidze

SCIENTIFIC EDITORIAL COUNCIL

Zurab Vadachkoria - Head of Editorial council

Michael Bakhmutsky (USA), Alexander Gënning (Germany),
Amiran Gamkrelidze (Georgia), David Elua (USA),
Konstantin Kipiani (Georgia), Giorgi Kamkamidze (Georgia), Paata Kurtanidze (Georgia),
Vakhtang Maskhulia (Georgia), Tengiz Riznis (USA), Revaz Sepiashvili (Georgia)

SCIENTIFIC EDITORIAL BOARD

Konstantin Kipiani - Head of Editorial board

Archimandrite Adam - Vakhtang Akhaladze, Amiran Antadze, Nelly Antelava,
Giorgi Asatiani, Tengiz Asatiani, Gia Beradze, Rima Beriashvili, Leo Bokeria,
Kakhaber Chelidze, Tinatin Chikovani, Archil Chkhotua, Lia Dvaladze, Tamar Doliashvili,
Ketevan Ebralidze, Otar Gerzmava, Liana Gogiashvili, Nodar Gogebashvili,
Nicholas Gongadze, Rudolf Hohenfellner, Zurab Kevanishvili, Ramaz Khetsuriani,
Guram Kiknadze, Dimitri Kordzaia, Irina Kvachadze, Nana Kvirkvelia, Teymuraz Lezhava,
Nodar Lomidze, Marina Mamaladze, Gianluigi Melotti, Kharaman Pagava,
Mamuka Pirtskhalaishvili, Anna Rekhviashvili, Maka Sologhashvili, Ramaz Shengelia,
Tamar Zerekidze, Manana Zhvania

CONTACT ADDRESS IN TBILISI

GMN Editorial Board
7 Asatiani Street, 4th Floor
Tbilisi, Georgia 0177

Phone: 995 (32) 254-24-91
995 (32) 253-70-58
Fax: 995 (32) 253-70-58

CONTACT ADDRESS IN NEW YORK

NINITEX INTERNATIONAL, INC.
3 PINE DRIVE SOUTH
ROSLYN, NY 11576 U.S.A.

Phone: +1 (917) 327-7732

WEBSITE

www.geomednews.com

К СВЕДЕНИЮ АВТОРОВ!

При направлении статьи в редакцию необходимо соблюдать следующие правила:

1. Статья должна быть представлена в двух экземплярах, на русском или английском языках, напечатанная через **полтора интервала на одной стороне стандартного листа с шириной левого поля в три сантиметра**. Используемый компьютерный шрифт для текста на русском и английском языках - **Times New Roman (Кириллица)**, для текста на грузинском языке следует использовать **AcadNusx**. Размер шрифта - **12**. К рукописи, напечатанной на компьютере, должен быть приложен CD со статьей.

2. Размер статьи должен быть не менее десяти и не более двадцати страниц машинописи, включая указатель литературы и резюме на английском, русском и грузинском языках.

3. В статье должны быть освещены актуальность данного материала, методы и результаты исследования и их обсуждение.

При представлении в печать научных экспериментальных работ авторы должны указывать вид и количество экспериментальных животных, применявшиеся методы обезболивания и усыпления (в ходе острых опытов).

4. К статье должны быть приложены краткое (на полстраницы) резюме на английском, русском и грузинском языках (включающее следующие разделы: цель исследования, материал и методы, результаты и заключение) и список ключевых слов (key words).

5. Таблицы необходимо представлять в печатной форме. Фотокопии не принимаются. **Все цифровые, итоговые и процентные данные в таблицах должны соответствовать таковым в тексте статьи**. Таблицы и графики должны быть озаглавлены.

6. Фотографии должны быть контрастными, фотокопии с рентгенограмм - в позитивном изображении. Рисунки, чертежи и диаграммы следует озаглавить, пронумеровать и вставить в соответствующее место текста **в tiff формате**.

В подписях к микрофотографиям следует указывать степень увеличения через окуляр или объектив и метод окраски или импрегнации срезов.

7. Фамилии отечественных авторов приводятся в оригинальной транскрипции.

8. При оформлении и направлении статей в журнал МНГ просим авторов соблюдать правила, изложенные в «Единых требованиях к рукописям, представляемым в биомедицинские журналы», принятых Международным комитетом редакторов медицинских журналов - <http://www.spinesurgery.ru/files/publish.pdf> и http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html В конце каждой оригинальной статьи приводится библиографический список. В список литературы включаются все материалы, на которые имеются ссылки в тексте. Список составляется в алфавитном порядке и нумеруется. Литературный источник приводится на языке оригинала. В списке литературы сначала приводятся работы, написанные знаками грузинского алфавита, затем кириллицей и латиницей. Ссылки на цитируемые работы в тексте статьи даются в квадратных скобках в виде номера, соответствующего номеру данной работы в списке литературы. Большинство цитированных источников должны быть за последние 5-7 лет.

9. Для получения права на публикацию статья должна иметь от руководителя работы или учреждения визу и сопроводительное отношение, написанные или напечатанные на бланке и заверенные подписью и печатью.

10. В конце статьи должны быть подписи всех авторов, полностью приведены их фамилии, имена и отчества, указаны служебный и домашний номера телефонов и адреса или иные координаты. Количество авторов (соавторов) не должно превышать пяти человек.

11. Редакция оставляет за собой право сокращать и исправлять статьи. Корректур авторам не высылаются, вся работа и сверка проводится по авторскому оригиналу.

12. Недопустимо направление в редакцию работ, представленных к печати в иных издательствах или опубликованных в других изданиях.

При нарушении указанных правил статьи не рассматриваются.

REQUIREMENTS

Please note, materials submitted to the Editorial Office Staff are supposed to meet the following requirements:

1. Articles must be provided with a double copy, in English or Russian languages and typed or computer-printed on a single side of standard typing paper, with the left margin of 3 centimeters width, and 1.5 spacing between the lines, typeface - **Times New Roman (Cyrillic)**, print size - 12 (referring to Georgian and Russian materials). With computer-printed texts please enclose a CD carrying the same file titled with Latin symbols.

2. Size of the article, including index and resume in English, Russian and Georgian languages must be at least 10 pages and not exceed the limit of 20 pages of typed or computer-printed text.

3. Submitted material must include a coverage of a topical subject, research methods, results, and review.

Authors of the scientific-research works must indicate the number of experimental biological species drawn in, list the employed methods of anesthetization and soporific means used during acute tests.

4. Articles must have a short (half page) abstract in English, Russian and Georgian (including the following sections: aim of study, material and methods, results and conclusions) and a list of key words.

5. Tables must be presented in an original typed or computer-printed form, instead of a photocopied version. **Numbers, totals, percentile data on the tables must coincide with those in the texts of the articles.** Tables and graphs must be headed.

6. Photographs are required to be contrasted and must be submitted with doubles. Please number each photograph with a pencil on its back, indicate author's name, title of the article (short version), and mark out its top and bottom parts. Drawings must be accurate, drafts and diagrams drawn in Indian ink (or black ink). Photocopies of the X-ray photographs must be presented in a positive image in **tiff format**.

Accurately numbered subtitles for each illustration must be listed on a separate sheet of paper. In the subtitles for the microphotographs please indicate the ocular and objective lens magnification power, method of coloring or impregnation of the microscopic sections (preparations).

7. Please indicate last names, first and middle initials of the native authors, present names and initials of the foreign authors in the transcription of the original language, enclose in parenthesis corresponding number under which the author is listed in the reference materials.

8. Please follow guidance offered to authors by The International Committee of Medical Journal Editors guidance in its Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals publication available online at: http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html
http://www.icmje.org/urm_full.pdf

In GMN style for each work cited in the text, a bibliographic reference is given, and this is located at the end of the article under the title "References". All references cited in the text must be listed. The list of references should be arranged alphabetically and then numbered. References are numbered in the text [numbers in square brackets] and in the reference list and numbers are repeated throughout the text as needed. The bibliographic description is given in the language of publication (citations in Georgian script are followed by Cyrillic and Latin).

9. To obtain the rights of publication articles must be accompanied by a visa from the project instructor or the establishment, where the work has been performed, and a reference letter, both written or typed on a special signed form, certified by a stamp or a seal.

10. Articles must be signed by all of the authors at the end, and they must be provided with a list of full names, office and home phone numbers and addresses or other non-office locations where the authors could be reached. The number of the authors (co-authors) must not exceed the limit of 5 people.

11. Editorial Staff reserves the rights to cut down in size and correct the articles. Proof-sheets are not sent out to the authors. The entire editorial and collation work is performed according to the author's original text.

12. Sending in the works that have already been assigned to the press by other Editorial Staffs or have been printed by other publishers is not permissible.

**Articles that Fail to Meet the Aforementioned
Requirements are not Assigned to be Reviewed.**

ავტორთა საქურაღებოლ!

რედაქციაში სტატიის წარმოდგენისას საჭიროა დაიცვათ შემდეგი წესები:

1. სტატია უნდა წარმოადგინოთ 2 ცალად, რუსულ ან ინგლისურ ენებზე დაბეჭდილი სტანდარტული ფურცლის 1 გვერდზე, 3 სმ სიგანის მარცხენა ველისა და სტრიქონებს შორის 1,5 ინტერვალის დაცვით. გამოყენებული კომპიუტერული შრიფტი რუსულ და ინგლისურენოვან ტექსტებში - **Times New Roman (Кириллица)**, ხოლო ქართულენოვან ტექსტში საჭიროა გამოვიყენოთ **AcadNusx**. შრიფტის ზომა – 12. სტატიას თან უნდა ახლდეს CD სტატიით.

2. სტატიის მოცულობა არ უნდა შეადგენდეს 10 გვერდზე ნაკლებს და 20 გვერდზე მეტს ლიტერატურის სიის და რეზიუმეების (ინგლისურ, რუსულ და ქართულ ენებზე) ჩათვლით.

3. სტატიაში საჭიროა გაშუქდეს: საკითხის აქტუალობა; კვლევის მიზანი; საკვლევი მასალა და გამოყენებული მეთოდები; მიღებული შედეგები და მათი განსჯა. ექსპერიმენტული ხასიათის სტატიების წარმოდგენისას ავტორებმა უნდა მიუთითონ საექსპერიმენტო ცხოველების სახეობა და რაოდენობა; გაუტკივარებისა და დაძინების მეთოდები (მწვავე ცდების პირობებში).

4. სტატიას თან უნდა ახლდეს რეზიუმე ინგლისურ, რუსულ და ქართულ ენებზე არანაკლებ ნახევარი გვერდის მოცულობისა (სათაურის, ავტორების, დაწესებულების მითითებით და უნდა შეიცავდეს შემდეგ განყოფილებებს: მიზანი, მასალა და მეთოდები, შედეგები და დასკვნები; ტექსტუალური ნაწილი არ უნდა იყოს 15 სტრიქონზე ნაკლები) და საკვანძო სიტყვების ჩამონათვალი (key words).

5. ცხრილები საჭიროა წარმოადგინოთ ნაბეჭდი სახით. ყველა ციფრული, შემაჯამებელი და პროცენტული მონაცემები უნდა შეესაბამებოდეს ტექსტში მოყვანილს.

6. ფოტოსურათები უნდა იყოს კონტრასტული; სურათები, ნახაზები, დიაგრამები - დასათაურებული, დანომრილი და სათანადო ადგილას ჩასმული. რენტგენოგრაფიების ფოტოასლები წარმოადგინეთ პოზიტიური გამოსახულებით **tiff** ფორმატში. მიკროფოტოსურათების წარწერებში საჭიროა მიუთითოთ ოკულარის ან ობიექტივის საშუალებით გადიდების ხარისხი, ანათალების შედეგის ან იმპრეგნაციის მეთოდი და აღნიშნოთ სურათის ზედა და ქვედა ნაწილები.

7. სამამულო ავტორების გვარები სტატიაში აღინიშნება ინიციალების თანდართვით, უცხოურისა – უცხოური ტრანსკრიპციით.

8. სტატიას თან უნდა ახლდეს ავტორის მიერ გამოყენებული სამამულო და უცხოური შრომების ბიბლიოგრაფიული სია (ბოლო 5-8 წლის სიღრმით). ანბანური წყობით წარმოდგენილ ბიბლიოგრაფიულ სიაში მიუთითეთ ჯერ სამამულო, შემდეგ უცხოელი ავტორები (გვარი, ინიციალები, სტატიის სათაური, ჟურნალის დასახელება, გამოცემის ადგილი, წელი, ჟურნალის №, პირველი და ბოლო გვერდები). მონოგრაფიის შემთხვევაში მიუთითეთ გამოცემის წელი, ადგილი და გვერდების საერთო რაოდენობა. ტექსტში კვადრატულ ფხიხლებში უნდა მიუთითოთ ავტორის შესაბამისი N ლიტერატურის სიის მიხედვით. მიზანშეწონილია, რომ ციტირებული წყაროების უმეტესი ნაწილი იყოს 5-6 წლის სიღრმის.

9. სტატიას თან უნდა ახლდეს: ა) დაწესებულების ან სამეცნიერო ხელმძღვანელის წარდგინება, დამოწმებული ხელმოწერითა და ბეჭდით; ბ) დარგის სპეციალისტის დამოწმებული რეცენზია, რომელშიც მითითებული იქნება საკითხის აქტუალობა, მასალის საკმაობა, მეთოდის სანდოობა, შედეგების სამეცნიერო-პრაქტიკული მნიშვნელობა.

10. სტატიის ბოლოს საჭიროა ყველა ავტორის ხელმოწერა, რომელთა რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს 5-ს.

11. რედაქცია იტოვებს უფლებას შეასწოროს სტატია. ტექსტზე მუშაობა და შეჯერება ხდება საავტორო ორიგინალის მიხედვით.

12. დაუშვებელია რედაქციაში ისეთი სტატიის წარდგენა, რომელიც დასაბეჭდად წარდგენილი იყო სხვა რედაქციაში ან გამოქვეყნებული იყო სხვა გამოცემებში.

აღნიშნული წესების დარღვევის შემთხვევაში სტატიები არ განიხილება.

Содержание:

Wollina U., Schönlebe J., Goldman A. PIGMENTED NODULAR CYSTIC HIDRADENOMA OF THE ANKLE.....	7
Iaroseski J., Harada G., Ramos R., Mottin C., Grossi J. OPEN RYGB LONG-TERM COMPLICATIONS: VENTRAL HERNIA - REPORT ON A 10-YEAR SINGLE-CENTER EXPERIENCE.....	9
Дузенко А.А. КОМОРБИДНАЯ ОТЯГОЩЕННОСТЬ И РИСК ТРОМБОГЕМОМОРРАГИЧЕСКИХ ОСЛОЖНЕНИЙ ПРИ ХИРУРГИЧЕСКОМ ЛЕЧЕНИИ БОЛЬНЫХ КОЛОРЕКТАЛЬНЫМ РАКОМ.....	14
Дроботун О.В., Стефанов Н.К., Колотилов Н.Н., Заирный И.М. ГЕТЕРОГЕННОСТЬ ТКАНИ ГОЛОВНОГО МОЗГА У БОЛЬНЫХ ЗЛОКАЧЕСТВЕННЫМИ ОПУХОЛЯМИ КАК ПРЕДИКТОР ЛЕТАЛЬНОГО ИСХОДА	20
Maghlaperidze Z., Kapetivadze V., Tabukashvili R., Lazashvili T., Kuparadze M., Gratiashvili E. THE ROLE OF INSULIN-LIKE GROWTH FACTOR-1 AND INSULIN IN DEVELOPMENT OF COLORECTAL CANCER.....	26
Venger O., Zhulkevych I., Mysula Yu. PSYCHOLOGICAL AND PSYCHOPATHOLOGICAL FEATURES OF PATIENTS WITH SKIN CANCER	29
Лазко М.Ф., Маглаперидзе И.Г., Лазко Ф.Л., Призов А.П., Беляк Е.А. ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ СУБАКРОМИАЛЬНОГО БАЛЛОНА INSPACE В ЛЕЧЕНИИ ПАЦИЕНТОВ С БОЛЬШИМИ И МАССИВНЫМИ ПОВРЕЖДЕНИЯМИ ВРАЩАТЕЛЬНОЙ МАНЖЕТЫ ПЛЕЧА.....	33
Sariyeva E. ANALYSIS OF MORTALITY AMONG PREGNANT WOMEN INFECTED WITH VIRAL HEPATITIS.....	39
Иванюшко Т.П., Поляков К.А., Аразашвили Л.Д., Симонова А.В. АЛГОРИТМ ЛЕЧЕНИЯ ПАЦИЕНТОВ С МЕДИКАМЕНТОЗНЫМ ОСТЕОНЕКРОЗОМ ЧЕЛЮСТЕЙ ПУТЕМ КОРРЕКЦИИ НАРУШЕНИЙ МИКРОБИОТЫ РОТОВОЙ ПОЛОСТИ	45
Semenov E., Schneider S., Sennikov O., Khrystova M., Nikolaieva G. COMPARATIVE ASSESSMENT OF THE STATUS OF PERI-IMPLANT AND PARODONTAL TISSUES	50
Janjalashvili T., Iverieli M. FREQUENCY OF PRESENCE OF PERIODONTOPATHOGENIC BACTERIA IN THE PERIODONTAL POCKETS	56
Мочалов Ю.А., Кеян Д.Н., Пасичник М.А., Кравцов Р.В. ПОКАЗАТЕЛИ СТЕПЕНИ АДГЕЗИИ К ТВЕРДЫМ ТКАНЯМ НЕВИТАЛЬНЫХ ЗУБОВ СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ФОТОКОМПОЗИТНЫХ ПЛОМБИРОВОЧНЫХ МАТЕРИАЛОВ В КОМБИНАЦИИ С РАЗЛИЧНЫМИ АДГЕЗИВНЫМИ СИСТЕМАМИ	61
Скрипченко Н.В., Егорова Е.С., Вильниц А.А., Скрипченко Е.Ю. ТЯЖЕЛОЕ ИНФЕКЦИОННОЕ ЗАБОЛЕВАНИЕ КАК ПРЕДИКТОР РАЗВИТИЯ ЭНЦЕФАЛОПАТИИ КРИТИЧЕСКОГО СОСТОЯНИЯ У ДЕТЕЙ (КЛИНИЧЕСКИЙ СЛУЧАЙ).....	66
Vorobeva E., Suvorova M., Nesterova S., Gerasimova T., Emelin I. ANALYSIS OF PSYCHOLOGICAL, SOCIAL, AND LEGAL MEDICAL ASPECTS IN EVALUATING THE QUALITY OF PEDIATRIC ASSISTANCE.....	73
Heyken M., Horstmann H., Kerling A., Albrecht K., Kedia G., Kück M., Tegtbur U., Hanke AA. COMPARISON OF WEARABLES FOR SELF-MONITORING OF HEART RATE IN CORONARY REHABILITATION PATIENTS	78
Карустник Ю., Lutsenko R., Sydorenko A. COMBINED PHARMACOLOGICAL THERAPY INCLUDING SEVERAL ANTIARRHYTHMIC AGENTS FOR TREATMENT OF DIFFERENT DISORDERS OF CARDIAC RHYTHM.....	85

Gulatava N., Tabagari N., Tabagari S. BIOELECTRICAL IMPEDANCE ANALYSIS OF BODY COMPOSITION IN PATIENTS WITH CHRONIC HEART FAILURE	94
Avagimyan A., Sukiasyan L., Sahakyan K., Gevorgyan T., Aznauryan A. THE MOLECULAR MECHANISM OF DIABETES MELLITUS - RELATED IMPAIRMENT OF CARDIOVASCULAR HOMEOSTASIS (REVIEW)	99
Kletskova O., Rusanov A., Rusanova O., Riziq Allah Mustafa Gaowgzeh, Nikanorov A. PHYSICAL THERAPY PROGRAM IN THE TREATMENT OF OSTEOARTHRITIS IN PATIENTS WITH OBESITY	103
Varim C., Celik F., Sunu C., Kalpakci Y., Cengiz H., Öztop K., Karacer C., Yaylaci S., Gonullu E. INFLAMMATORY CELL RATIOS IN THE PATIENTS WITH FIBROMYALGIA.....	108
Maruta N., Kolyadko S., Fedchenko V., Yavdak I., Linska K. CLINICAL, GENEALOGICAL AND PATHOPSYCHOLOGICAL RISK MARKERS OF RECURRENT DEPRESSION	113
Ярославцев С.А., Опря Е.В., Каленская Г.Ю., Панько Т.В., Денисенко М.М. ФАКТОРЫ СУИЦИДАЛЬНОГО РИСКА СРЕДИ ПАЦИЕНТОВ С КОГНИТИВНЫМИ НАРУШЕНИЯМИ ПРИ ДЕПРЕССИВНЫХ РАССТРОЙСТВАХ	119
Шарашенидзе Г.З., Цимакурдзе М.П., Чхиквишвили И.Д., Габуния Т.Т., Гогия Н.Н., Ормоцадзе Г.Л. БАЙЕСОВСКИЙ АНАЛИЗ СМЕСЕЙ ВЕРОЯТНОСТНЫХ РАСПРЕДЕЛЕНИЙ ОБЩЕЙ АНТИРАДИКАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ КРОВИ В ПОПУЛЯЦИЯХ СЕЛ САЧХЕРСКОГО РАЙОНА ГРУЗИИ.....	125
Линник Н.И., Гуменюк Н.И., Лискина И.В., Гуменюк Г.Л., Игнатъева В.И., Тарасенко Е.Р. ОСОБЕННОСТИ ОСЛОЖНЕННОГО ТЕЧЕНИЯ НЕГОСПИТАЛЬНОЙ ВИРУСНОЙ COVID-19 ПНЕВМОНИИ.....	129
Мерник А.М., Ярошенко О.Н., Иншин Н.И., Лукьянов Д.В., Гиляка О.С. ВАКЦИНАЦИЯ: ПРАВО ЧЕЛОВЕКА ИЛИ ОБЯЗАННОСТЬ	135
Gorgiladze N., Sachaleli N. COVID-19 VACCINATION: CHALLENGES AND OUTCOMES OF GEORGIAN HEALTHCARE SYSTEM.....	141
Nikolaishvili N., Chichua G., Muzashvili T., Burkadze G. MICROENVIRONMENT ALTERATIONS IN CONJUNCTIVAL NEOPLASTIC LESIONS WITH DIFFERENT PROLIFERATION-APOPTOTIC CHARACTERISTICS	152
Lytvynenko M., Narbutova T., Vasylyev V., Bondarenko A., Gargin V. MORPHO-FUNCTIONAL CHANGES IN ENDOMETRIUM UNDER THE INFLUENCE OF CHRONIC ALCOHOLISM.....	160
Museridze N., Tutisani A., Chabradze G., Beridze N., Muzashvili T. TUMOR INFILTRATING LYMPHOCYTES PECULIARITIES IN DIFFERENT HISTOPATHOLOGICAL AND MOLECULAR SUBTYPES OF GASTRIC CARCINOMA.....	165
Belenichev I., Gorbachova S., Pavlov S., Bukhtiyarova N., Puzyrenko A., Brek O. NEUROCHEMICAL STATUS OF NITRIC OXIDE IN THE SETTINGS OF THE NORM, ISHEMIC EVENT OF CENTRAL NERVOUS SYSTEM, AND PHARMACOLOGICAL BN INTERVENTION	169
Яремчук О.З., Лисничук Н.Е., Небесная З.М., Крамар С.Б., Кулицкая М.И., Шанайда М.И., Делибашвили Д.Г. МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ В ПЕЧЕНИ МЫШЕЙ С АНТИФОСФОЛИПИДНЫМ СИНДРОМОМ В УСЛОВИЯХ ПРИМЕНЕНИЯ МОДУЛЯТОРОВ СИНТЕЗА ОКСИДА АЗОТА	177
Japharidze S., Kvachadze I., Tsimakuridze Mar., Tsimakuridze M., Arabidze M. HYGIENIC ASSESSMENT OF WORKPLACE ENVIRONMENTAL AIR POLLUTION OF TBILISI CITY MUNICIPAL TRANSPORT AND THEIR SERVICES	181
Korinteli T., Gorgaslidze N., Nadirashvili L., Erkomaishvili G. CHEMICAL MODIFICATION OF BROMELAIN WITH DEXTRAN ALDEHYDE AND ITS POTENTIAL MEDICAL APPLICATION	185
Dinets A., Nykytiuk O., Gorobeiko M., Barabanchyk O., Khrol N. MILESTONES AND PITFALLS IN STRATEGIC PLANNING OF HEALTHCARE IN CAPITAL CITY IN TRANSITION.....	189

ложных или критических состояний, требующих перевода детей на искусственную вентиляцию легких (ИВЛ). Пребывание детей на ИВЛ, с одной стороны, является жизненно необходимым, с другой – фактором, угрожающим развитию острой энцефалопатии, ИВЛ-ассоциированной пневмонии, полиневропатии и миопатии критических состояний. По данным авторов, частота развития энцефалопатии критических состояний у пациентов с генерализованными инфекционными заболеваниями, пребывающими на ИВЛ, составляет 75%, а в отдаленном (спустя 1 год) исходе у реконвалесцентов частота неврологического дефицита достигает 33%. В этой связи, крайне значимыми являются свое-

временная диагностика и прогноз энцефалопатии и ранняя адекватная терапия с включением препарата комплексного действия цитофлавина, оказывающего не только антиоксидантное, антиагрегантное действие, но и противовоспалительное и ремиелинизирующее.

В статье представлен клинический случай энцефалопатии критического состояния, развившейся на фоне тяжелого инфекционного заболевания после проведения искусственной вентиляции легких с эффективным своевременным применением препарата цитофлавин, который позволяет оптимизировать как ранние, так и отдаленные исходы у пациентов с данной патологией.

რეზიუმე

მიმე ინფექციური დაავადება, როგორც კრიტიკული მდგომარეობის ენცეფალოპათიის განვითარების პროექტორი ბავშვებში (კლინიკური შემთხვევა)

¹ნ.სკრიპნიკო, ¹ე.გეგორია, ^{1,2}ა.ვილინი, ^{1,2}ე.სკრიპნიკო

¹ინფექციურ დაავადებათა ბავშვთა სამეცნიერო-კლინიკური ცენტრი, სანკტ-პეტერბურგი;
²სანკტ-პეტერბურგის სახელმწიფო პედაგოგიური სამედიცინო უნივერსიტეტი, რუსეთის ფედერაცია

ინფექციურ დაავადებებს ბავშვთა ასაკში, როგორც წესი, აქვს გენერალიზებული ხასიათი, გადაუდებელი და კრიტიკული მდგომარეობების განვითარებით, რაც მოითხოვს ბავშვის გადაყვანას ფილტვების ხელოვნურ ვენტილაციაზე (ფხვ). ასეთ შემთხვევაში ფხვ, ერთ მხრივ, სასიცოცხლოდ აუცილებელია, მეორე მხრივ კი არის მწვავე ენცეფალოპათიის, ფხვ-ასოცირებული პნევმონიის, პოლინეიროპათიის და მიოპათიის კრიტიკული მდგომარეობების განვითარების საფრთხის შემცველი ფაქტორი. ავტორების მონაცემების მიხედვით, კრიტიკული მდგომარეობის ენცეფალოპათიის განვითარების სისხშირე ფხვ-ზე მყოფ პაციენტებში გენერალიზებული ინფექციური დაავადებით შეადგენს 75%-ს, ხოლო გრძელვადიან (1 წლის შემდეგ) გამოსავალში რეკონვალესცენტებში ნევროლოგიური

დეფიციტის სისხშირე აღწევს 33%-ს. ამასთან დაკავშირებით მეტად მნიშვნელოვანია ენცეფალოპათიის დროული დიაგნოსტიკა, პროგნოზი და ადრეული ადეკვატური მკურნალობა კომპლექსური მოქმედების პრეპარატის – ციტოფლავინის ჩართვით, რომელსაც აქვს არა მარტო ანტიოქსიდაციური, ანტიაგრეგაციული მოქმედება, არამედ, ასევე, ანტიანთებითი და მარემიელინიზებელი.

სტატიაში წარმოდგენილია კრიტიკული მდგომარეობის ენცეფალოპათიის კლინიკური შემთხვევა, განვითარებული მიმე ინფექციური დაავადების ფონზე ფხვ-ის ჩატარების შემდეგ პრეპარატ ციტოფლავინის ეფექტური და დროული გამოყენებით, რაც იძლევა ადრეული და შორეული გამოსავლის ოპტიმიზების საშუალებას ამ პათოლოგიის მქონე პაციენტებში.

ANALYSIS OF PSYCHOLOGICAL, SOCIAL, AND LEGAL MEDICAL ASPECTS IN EVALUATING THE QUALITY OF PEDIATRIC ASSISTANCE

Vorobeva E., Suvorova M., Nesterova S., Gerasimova T., Emelin I.

Penza State University, Russia

The modern state of society is characterized by increasing awareness of citizens about their rights and state obligations in all spheres of human activity including healthcare. Patients recognize themselves as the subjects of relationships with medical workers and demand both the compliance with legal guarantees and proper partnership attitude from medical organizations' administration and personnel specified, above all, by a number of

medical bioethics principles. The violation of such guarantees and principles may lead to the development of a conflict between a patient and a doctor or a patient and a medical organization. The levels of conflict solving may differ. The most undesirable way out of a conflict situation for a medical professional and a medical organization is a judicial investigation of a criminal or civil case requiring a forensic medical examination (FME). The

current increase in the number of criminal and civil cases and the consequent rise in the number of FME's presents an indicator of the improvement of legal literacy of Russian citizens [2,5,7,8] but can also be explained by the lack of such literacy in medical workers. While the rise of legal literacy is determined by democratization and awareness of modern society and presents a positive phenomenon, the gaps in the legal knowledge of doctors must be addressed.

The definition of the quality of medical assistance proposed by the World Health Organization (WHO) can, in our opinion, serve as a basis for social and psychological analysis of the quality of medical assistance. According to WHO, the quality of medical assistance is the content of doctor-patient communication based on personnel qualification (i.e. the ability to lower the risk of patient's disease and the risk of manifestation of new pathological processes), optimal use of medical resources, and ensuring patient satisfaction from their interaction with the medical subsystem. This definition reflects not only purely medical but also psychological and sociological aspects of medical assistance quality: the content of doctor-patient interaction and the level of patient satisfaction. The problem of improving the quality of provided medical assistance is being solved in several ways in modern Russian society: via the reformation of medical education to adapt it for international requirements, the reformation of healthcare economy, and the reformation of the organization of healthcare. The legitimacy and effectiveness of the measures proposed by these reforms can be debated but it is crucial to note that these reforms practically do not concern the sphere of interpersonal relationships within medicine itself while this is precisely where conflicts and contradictions evolving into social problems over time originate from. It is also quite important to highlight the growing number of people with disabilities including disabled children and the specific features of providing treatment and preventive care to children with disabilities. Although the studies of the issues of psychological and social factors of treatment and prevention of dental diseases in this category of the population are conducted, the data covering the results of these studies are insufficient [6].

The internal contradictions of medical activity indirectly affect the quality of medical care and this influence is significant to the point that social measures are required to solve its problems reaching far beyond medicine.

The above-mentioned fully applies to pediatric care. In these conditions, it is important to ensure conflict prevention in children's medical organizations which is impossible without identifying the attitude of parents and doctors towards various aspects of providing medical assistance to children.

Thus, the importance of studying conflict-provoking factors and developing recommendations for its prevention which constitutes the need for the present study becomes clearly understandable.

The goal of the present study is to identify the attitude of pediatric doctors and parents of child patients towards the importance of legal and medical and social and psychological factors of providing medical assistance, as well as to develop recommendations for relationship improvement and conflict prevention.

Material and methods. To analyze the importance of legal and social and psychological aspects of medical care quality we developed and conducted a survey of pediatricians and parents. The survey was carried out among the parents of children of all age groups from one of the kindergartens and from the 1 to 11 grades of one of the schools of Penza, Russia, as well as among

the personnel of the State Budgetary Institution of Public Health "Regional Children's Clinical Hospital named after N.F. Filatov" and several children's clinics in Penza. In sum, 102 doctors and 105 parents were surveyed.

The specter of specialties of children's doctors surveyed in the study included pediatricians (65%), medical workers of the diagnostic and surgical profile (7%, each), neurologists (4%), resuscitation anesthetists, neonatologists, otorhinolaryngologists, ophthalmologists (3%, each), infectious diseases specialists, allergists, dermatovenerologists, psychiatrists, and physiotherapists (5%, in sum).

Among the pediatric doctors, 92% were women and 8% were men, which presents the specific feature of this profession.

The greatest portion of surveyed doctors – 45% – aged between 41 and 50 years old, 31% were between 51 and 60 years old, 14% were between 31 and 40 years old, 7% were above 60 years old, and 3% aged younger than 30 years old. More than 15 years of professional experience were found in 63% of doctors, 13% had between 11 and 15 years of experience, 15% had from 6 to 10 years of practice, and 9% worked for only 1 to 5 years. 47% of doctors had the highest category of qualification, 44% had the first category, 1% of professionals had the second category, and 8% were not assigned a qualification category.

This data indicated the sufficient experience and qualification of medical workers which, accompanied by their mature age and the corresponding life experience makes it possible to address their answers to the survey questions with trust.

In order to analyze the legal, social, and psychological components of medical assistance quality evaluation we conducted a survey of parents of children of all age groups from one of the kindergartens and from the 1 to 11 grades of one of the schools of Penza, Russia. The survey included 105 parents.

Results and discussion. The conducted empirical study allowed us to identify certain problems.

The level of their own legal literacy necessary for conducting professional activity is considered insufficient by 63% of pediatricians and 37% are satisfied with it. In particular, over half of children's doctors (51%) are insufficiently aware of the existing legal regulations of medical activity; only 49% of pediatricians reported adequate knowledge in this area. This condition cannot but affect communication with patients that has to be based on a legal model in modern society. In the conditions of introduction and ongoing complication of health insurance institute in the Russian Federation, a clear distribution and, most importantly, knowledge of their rights and duties by the subjects of interaction, primarily by doctors whose legal ignorance affects the quality of medical care inevitably.

Partial awareness of their rights and obligations in the compulsory health insurance system was reported by 43% of doctors, 51% were fully informed, and 6% of the respondents did not have a clear idea on this issue.

Only 39% of the respondents received information on legislation changes and new regulations at meetings held in their medical organizations, 28% received this information from internal documentation (orders, instructions), 26% acquired it from colleagues, 4% learned about it through the Internet and media, and 4% could not identify their information source clearly. These results indicate the deficiency of the noted section of the organizational and methodological work of medical organizations and the lack of pediatricians' own active position regarding legal awareness.

According to 85% of the surveyed pediatricians, legal protection of medical personnel is not developed enough, only 15% of

children's doctors believe otherwise. Regarding the legal protection of patients, 26% of doctors consider it inadequate while 74% are satisfied with it. This fact may reflect the feeling of legislative insecurity of pediatricians which is partially explained by the lack of their legal literacy and certainly does not contribute to the effectiveness of their professional activity.

The legislative security of medical personnel was considered adequate by 58.1% of parents and 68.6% of them believed the security of patients to be lacking.

Thus, the current situation appears controversial – doctors believe that patients represented by their parents are more legally protected in the healthcare system, while parents themselves are not so sure of that.

Only 26.7% of the surveyed parents were completely aware of their rights in the compulsory health insurance system, 30.5% were partially informed on the issue, 23.8% heard something about it, and 19% had no knowledge of the matter. The survey results indicate that only one-third of parents are informed about their rights in receiving pediatric assistance. It must be noted here that this level of legal literacy cannot be considered sufficient [4]. A survey conducted in Kazan had similar results except for lower legal literacy levels – only 45% of the respondents were completely or partially informed about their rights [1].

The respondents' answers on security correspond to their feedback on literacy since it is difficult to feel secure without the knowledge of legislation providing the desired security. For that reason, raising the legal awareness of the main participants in medical care provision, i.e. child patients' parents and pediatricians themselves, currently presents a top priority for medical practice [3].

Here it appears necessary to consider the main complaints of parents to pediatric institutions in more detail.

Less than one-third of the respondents (29.5%) did not contact a children's polyclinic in the past 6 months. The majority of respondents (70.5%) visited it with their children more than twice which indicates their knowledge of the process of children's medical care provision.

The most common reason for contacting a children's polyclinic was the inefficiency of self-treatment (60%), less than one-fourth of parents (22.9%) referred to it after the first signs of illness, 11.4% contacted a polyclinic only for a medical certificate or a sick leave, and only 5.7% of parents visited it for their children to undergo routine inspection. These data may indicate the failure to understand the importance of timely referrals to a pediatrician or distrust of doctors of children's medical organizations.

We identified a number of factors noted in the survey by parents as the ones making it more difficult to visit a children's polyclinic:

inconvenient work schedule of children's polyclinics, noted by 28.6% of the respondents;

inability to have an appointment with the profession of choice on the same day noted by 63.8% of the respondents, 7.6% of parents also indicated complete inability to receive an appointment;

over an hour-long time of waiting to see a doctor noted by 22.9% of the respondents;

insufficient amount of time reserved for a single appointment with a child indicated by 24.8% of the respondents.

However, patients' parents are quite condescending to the shortcomings of the work of children's medical institutions which is supported by a relatively small (10.5%) number of cases of their complaints about the work of medical personnel.

The opinions of respondents (parents) about the criteria of the quality of medical service had the following distribution. Out of 14 suggested criteria they considered important:

- achieving positive results in the treatment of a child – 76.2%;
- the professionalism of a doctor – 59%;
- the safety of medical service – 47.6%.

These responses indicate a correctly formed opinion of citizens about the most important factors affecting the quality of medical care provided to their children.

Moreover, according to parents, the factors of great importance for the improvement of medical care quality include:

- changing the attitude of a doctor towards a patient which can be viewed as ensuring the psychological comfort of a sick child and their parents – noted by 48.6% of the respondents;
- correlation between the salary of medical personnel and the practical results of their activity – 32.4%;
- salary increase – 24.8%;
- improvement of the sanitary and hygienic state of polyclinics – 18.1%.

In addition, the results of the survey indicate a low level of parents' claims to the sanitary and hygienic conditions of children's medical institutions, the improvement of which is least valued by them in the context of the examined issues of service quality. The latter is supported by the results on the question of the comfort of children's living conditions in children's medical institutions that were considered inadequate by only 9.5% of parents and viewed as satisfactory and tolerable or unimportant by the remaining 90.5% of parents.

Out of the overall number of surveyed medical professionals, 87% believe that establishing psychological comfort (mutual understanding) between a doctor and a child patient contributes to the improvement of medical service quality, while 13% of the respondents do not share this attitude towards this side of treatment and diagnostic process. However, 98% of the surveyed doctors consider establishing mutual understanding between a doctor and a child's parent(s) effective in achieving the above-mentioned goal.

Evaluating their own level of training in psychology which necessary for performing professional activity, only 18% of the respondents consider it inadequate, while the remaining 82% view it as sufficient. Teaching the basics of psychology in medical universities is necessary according to 91% of the respondents, 6% do not share this opinion, and 3% of doctors could not provide an answer. Meanwhile, 92% of doctors noted the importance of improving the psychological knowledge obtained in university in practice, only 5% believe it to be unnecessary, and 3% found it difficult to respond.

The obtained data allow us to positively evaluate pediatricians' activity aimed at creating favorable relationships with young patients and their parents.

Nevertheless, 75% of children's doctors indicated experiencing psychological discomfort (misunderstanding) in communication with patients (parents), 19% had no such experiences, and 6% refrained from answer. To the question about achieving mutual understanding with parents, 58% of children's doctors reported not always finding it easily, 2% noted regularly experiencing difficulty with this task, and only 40% indicated finding a common language with parents with ease.

The significance of various factors improving the quality of medical service for children was evaluated by doctors in the following way: 88% of the respondents consider professional knowledge the factor of prime importance, 77% highlight the importance of an active role of patients (parents), the factor rat-

ing third in significance is improving one's legal literacy as a vital element of qualification, and psychological climate in a medical facility and psychological comfort received the preference of 40% and 36% of the respondents, respectively.

It is quite possibly that for that very reason that 75% of doctors had a positive attitude towards the opportunity of applying psychological methods in pediatric practice. 16% of the respondents reported using such methods already, 6% could not provide a definite answer on the matter, and 3% considered such methods unnecessary. 69% of doctors indicated their readiness to discuss the psychological problems of interactions with patients, 14% of the respondents had a negative attitude towards this proposition, and 17% did not provide an answer. 65% of the respondents believed that medical professionals and parents should be equally tolerant for one another during the treatment and diagnostic process, 28% of the respondents believed it to mostly be the responsibility of a doctor, 2% believed only parents should be more tolerant, and 5% answered that no one has to demonstrate such tolerance. In our opinion, it is a doctor having special ethical knowledge and psychological training who should be the one responsible for tolerating the various manifestations of inappropriate attitude on the part of the patient (parent).

In the course of their professional activity, 40% of doctors encountered patient (parent) complaints 77% of which were examined at their medical organization, 19% – at the regional Ministry of Health, and 4% – in an insurance medical organization. These data indicate a great potential for resolving conflict situations at the pretrial stage.

Conclusion. Having systematized the acquired survey results, we can conclude that in order to improve the relationships between children's doctors and child patients' parents contributing to conflict prevention it is necessary to:

- 1) improve the legal literacy of pediatricians which can be accomplished through both the revitalization of organizational and methodological departments of medical organizations and the independent study of legislative documents by doctors; improve parents' legal literacy on the topic;
- 2) provide the training of medical personnel in the effective ways of conflict-free communication with patients; improve the effective mechanisms for satisfying patients' complaints in case of conflict in medical organizations;
- 3) form the staff of children's polyclinics and possibly increase it with qualified personnel, change their work schedule, and increase the time reserved for a single appointment;
- 4) change the attitude of pediatricians towards parents and create a comfortable psychological atmosphere between them;
- 5) objectively resolve conflict situations through the work of medical commissions of children's medical institutions.

REFERENCES

1. Баклушина Е. К., Нуженкова М. В., Дмитриев С. Н. Отдельные аспекты реализации прав пациента (ребенка) врачами детских стационаров // *Детская больница* 2011; 1: 4-7.
2. Быховская О. А. Организация судебно-медицинских экспертиз по претензиям к стоматологам в связи с гражданскими исковыми делами // *Судебно-стоматологическая экспертиза: состояние, перспективы развития и совершенствования* : сб. материалов науч.-практ. конф. - М., 2001. - С. 99-101.
3. Филатов В. Б., Петрова И. А., Литвинов А. Н. К вопросу о формировании в учреждении здравоохранения системы регулирования отношений медицинских работников и пациентов // *Кубанский научный медицинский вестник* 2006; 5-6.
4. Садыков М. М. Права ребенка-пациента и проблемы их реализации в амбулаторной педиатрической практике // *Казанский медицинский журнал* 2008; 2(89): 209-212.
5. Сергеев Ю. Д., Ерофеев С. В. Ятрогенная патология - актуальная судебно-медицинская проблема // *Судебно-медицинская экспертиза* 1998; 6: 3-8.
6. Suvorova M. N., Gerashchenko S. M., Vorobeva E.E., Gerasimova T. V. Hearing organ pathology: possible causes and morbidity rate. Features of the dental status of the patients with hearing impairments // *La Prensa Médica Argentina* 2019; 105(9): 596-600.
7. Воробьев В. П., Воробьева Е. Е. Проблемы становления страховой медицины как социального института // *Известия ВУЗов. Поволжский регион. Общественные науки* 2009; 3(11): 88-97
8. Жаров В. В., Фадеев С. П. Экспертная оценка гражданских и уголовных "врачебных дел" как показателя правового уровня населения // *Сборник материалов научно-практической конференции "Судебно-стоматологическая экспертиза: состояние, перспективы развития и совершенствования"*. М., 2001. С. 102-107.

SUMMARY

ANALYSIS OF PSYCHOLOGICAL, SOCIAL, AND LEGAL MEDICAL ASPECTS IN EVALUATING THE QUALITY OF PEDIATRIC ASSISTANCE

Vorobeva E., Suvorova M., Nesterova S., Gerasimova T., Emelin I.

Penza State University, Russia

Relevance and purpose: The current state of society is characterized by increasing awareness of citizens about their rights and state obligations in all spheres of human activity including healthcare. It is crucial to note the importance of conflict provoking factors, conflict development, and the propositions for its prevention which is impossible without the study of attitude towards various aspects of providing medical assistance to children.

The purpose of the study is the identification of the relationship of pediatricians to the importance of juridical and psychological aspects of care.

Materials and methods: Analysis legal and psychological aspects of quality of care was carried out on the results of a questionnaire various specialties of pediatric survey among employees of "Regional Children's Clinical Hospital by N.F. Filatov" and several children's clinics in Penza.

Results: The most important role in the prevention of conflict plays juridical knowledge and mental preparation, as well as the ability to use them in clinical practice. Formulated for execution and real proposals for the prevention of conflicts between children's doctors, patients and their parents indicate the practical significance of the work.

Conclusions: Conclusions are consistent with that goal; they are based on reliable information obtained in the course of the study. The implementation of the measures proposed by researchers of conflict's prevention in pediatrics will reduce the number of calls to the police, the investigating committee and the courts.

Keywords: legal medical aspects of pediatric assistance; social and psychological aspects of medical assistance quality; conflict in medicine.

РЕЗЮМЕ

АНАЛИЗ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ, СОЦИАЛЬНЫХ И МЕДИКО-ПРАВОВЫХ АСПЕКТОВ В ОПРЕДЕЛЕНИИ КАЧЕСТВА ПЕДИАТРИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ

Воробьева Е.Е., Суворова М.Н., Нестерова С.М., Герасимова Т.В., Емелин И.С.

Пензенский государственный университет, Россия

Целью исследования явилось определение отношения врачей-педиатров к правовым и психологическим аспектам оказания медицинской помощи.

Проведен анализ правовых и психологических аспектов качества медицинского обслуживания по результатам анкетного опроса врачей различных педиатрических специальностей среди сотрудников ГБУЗ «Областная детская клиническая больница им. Н.Ф. Филатова» и нескольких детских поликлиник г. Пензы.

Помимо профессионализма, правовые знания и психологическая подготовка, при умении их использовать в клинической практике, выполняют значимую роль в профилактике медицинского конфликта. На практическую значимость результатов проведенного исследования указывают четко сформулированные и реальные для исполнения предложения по предупреждению конфликтных ситуаций между детскими врачами, пациентами и их родителями.

На основании результатов проведенного исследования авторами делается вывод о необходимости обеспечить обучение медицинского персонала эффективным способам бесконфликтного общения с пациентами, усовершенствования механизмы удовлетворения жалоб пациентов в случае конфликта; пополнить штат детских поликлиник квалифицированным персоналом, изменить график работы педиатров, увеличить время, отведенное на одноразовое посещение; создать комфортную психологическую атмосферу между родителями и педиатрами; разрешать конфликтные ситуации через работу врачебных комиссий детских лечебных учреждений.

რეზიუმე

ფსიქოლოგიური, სოციალური და სამედიცინო-სამართლებრივი ასპექტების ანალიზი პედიატრიული დახმარების ხარისხის განსაზღვრისათვის

ეკორობოვა, მსუვოროვა, სნესტეროვა, ტ.გერასიმოვა, ი.ემელინი

პენზის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, რუსეთი

კვლევის მიზანს წარმოადგენდა ექიმ-პედიატრების დამოკიდებულების განსაზღვრა სამედიცინო დახმარების გაწევის სამართლებრივი და ფსიქოლოგიური ასპექტების მიმართ.

ნ.ფილატოვის სახელობის საოლქო ბავშვთა საავადმყოფოს და ქ.პენზის რამდენიმე ბავშვთა პოლიკლინიკის სხვადასხვა პედიატრიული სპეციალობის ექიმთა ანკეტური გამოკითხვის შედეგების მიხედვით ჩატარებულია სამედიცინო დახმარების ხარისხის სამართლებრივი და ფსიქოლოგიური ასპექტების ანალიზი.

პროფესიონალიზმის გარდა, სამართლებრივი ცოდნა და ფსიქოლოგიური მომზადება, კლინიკურ პრაქტიკაში მათი გამოყენების უნარების არსებობის პირობებში, მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სამედიცინო კონფლიქტის პროფილაქტიკაში. ჩატარებული კვლევის შედეგების პრაქტიკულ მნიშვნელობაზე მიუთითებს მკაფიოდ ფორმულირებული და რეალურად გამოსაყენებელი წინადადებები კონფლიქტური სიტუაციების თავიდან აცილებისათვის ბავშვთა ექიმებს, პაციენტებსა და მათ მშობლებს შორის. ჩატარებული კვლევის შედეგების საფუძველზე ავტორები დაასკვნან სამედიცინო პერსონალის სწავლების უზრუნველყოფის აუცილებლობაზე პაციენტებთან უკონფლიქტო ურთიერთობის ეფექტური საშუალებების თაობაზე, ასევე კონფლიქტის შემთხვევაში პაციენტების ჩივილების დაკმაყოფილების მექანიზმების სრულყოფის შესახებ; მითითებულია ბავშვთა პოლიკლინიკების კვალიფიციური პერსონალის შტატის შევსების, პედიატრების მუშაობის გრაფიკის ცვლილების, ერთჯერადი ვიზიტისათვის გამოყოფილი დროის გაზრდის, მშობლებსა და პედიატრებს შორის კომფორტული ფსიქოლოგიური ატმოსფეროს შექმნის შესახებ, ასევე კონფლიქტური სიტუაციების გადაჭრის შესახებ სამკურნალო დაწესებულებების საექიმო კომისიების მუშაობის გზით.